

Věc C-215/21

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**Datum doručení:**

6. dubna 2021

Předkládající soud:Juzgado de Primera Instancia n.º 2 de Las Palmas de Gran Canaria
(Španělsko)**Datum předkládacího rozhodnutí:**

12. března 2021

Žalobkyně:

Zulima

Žalovaná:

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U.

[omissis]

USNESENÍ**O PODÁNÍ ŽÁDOSTI O ROZHODNUTÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE
SOUDNÍMU DVORU EVROPSKÉ UNIE**

[omissis] [identifikace řízení, předkládajícího soudu a účastníků]

SKUTKOVÝ STAV

ZAPRVÉ. – PANÍ Zulima podala k tomuto soudu proti obchodní společnosti SERVICIOS PRESCRIPTOR Y MEDIOS DE PAGOS E.F.C. S.A.U. (dříve EVOFINANCE E.F.C. S.A.U.) v řádném řízení ŽALOBU NA NEPLATNOST SMLOUVY O ÚVĚRU A NA ZAPLACENÍ PENĚŽNÍ ČÁSTKY s tvrzením založeným na čl. 2. písm. b) směrnice Rady 93/13/EHS, že žalobkyně jedná mimo oblast své podnikatelské nebo profesní činnosti a je v postavení spotřebitele.

V žalobě bylo navrhováno vydání rozsudku, jímž bude URČENA neplatnost smlouvy o revolvingovém úvěru ze dne 21. září 2016, uzavřené žalobkyní a

žalovanou obchodní společností Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U., a to z důvodu lichvy. Bylo navrhováno ULOŽIT žalované instituci, aby vrátila rozdíl mezi skutečně vypůjčenou jistinou a skutečně zaplacenou částkou, která převyšuje jistinu vypůjčenou na základě uvedené smlouvy a zahrnuje jak uvedenou částku týkající se úroků z úvěru, tak poplatků, jakož i částky, na které vzniká nárok, spolu se zákonnými úroky z nich, přičemž tyto částky mají být určeny při výkonu rozsudku a uložení náhrady nákladů. Současně je na základě evropských směrnic a předpisů, které je provádějí, namítána neplatnost všeobecných obchodních podmínek ohledně ujednání o úrocích z úvěru, a to pro netransparentnost.

ZADRUHÉ. – [omissis] [procesní úvahy podle vnitrostátního práva]

[omissis] Žalovaná společnost předložila písemné vyjádření, v němž navrhovala zastavit řízení pro mimosoudní uspokojení žalobních návrhů podle *článku 22 LEC* (OSŘ) s tvrzením, že žalovaná přistoupila ke zrušení/výpovědi/zneplatnění smlouvy s poukazem na to, že klientka nemůže uskutečňovat s kartou žádnou operaci; rovněž tvrdila, že přistoupila ke zrušení debetního zůstatku na základě úroků a poplatků, a nakonec uvedla, že vratka dosahuje částky přeplatku ze strany žalobkyně ve výši 326,04 [eur]; konečně navrhovala, aby nebyly žalované uloženy k náhradě náklady podle *článku 22 LEC*.

ZATŘETÍ. – Organizačním procesním opatřením ze dne 11. září 2020 a v souladu s ustanovením *čl. 20 odst. 3 LEC* bylo rozhodnuto o tom, že se návrhu na zastavení řízení vyhovuje, neboť žalobkyně pozbyla oprávněný zájem na zajištění účinné právní ochrany.

Žalobkyně vznesla námitky vůči mimosoudnímu vyrovnání tvrzenému žalovanou v předloženém vyjádření[. V]je shrnutí tvrdí, že před podáním žaloby zaslala žalované předžalobní výzvu, již nebylo vyhověno, přičemž její návrhová žádání byla odmítnuta, dále tvrdí, [že] ve skutečnosti nedošlo k mimosoudnímu vyrovnání, protože návrhová žádání zahrnovala tři otázky: určení neplatnosti smlouvy pro lichvu, vrácení neoprávněně vybraných částek a náhradu nákladů.

S ohledem na námitky žalobkyně byly organizačním procesním opatřením ze dne 25. září 2020 účastnice řízení předvolány k soudnímu jednání pro účely *čl. 22 odst. 2 LEC*, přičemž tento úkon byl nařízen na 19. listopadu 2020.

ZAČTVRTÉ. – Před podáním žádosti o rozhodnutí o této předběžné otázce, podle *čl. 19 odst. 3 písm. b) Smlouvy o Evropské unii; článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie* a článku 4a Ley Orgánica del Poder Judicial (zákon o soudní moci), bylo usnesením ze dne 24. listopadu 2020 rozhodnuto o slyšení účastníků řízení ohledně dopadu práva Evropské unie na toto řízení, zejména bylo od účastníků řízení vyžádáno stanovisko k výkladu *čl. 6 odst. 1* a *čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13* ve spojení s *čl. 22 LEC* ohledně uložení povinnosti nahradit náklady v případech skončení řízení z důvodu mimosoudního vyrovnání nebo odpadnutí předmětu řízení. Zástupce žalobkyně předložil vyjádření, v němž vznesl

vůči položení předběžné otázky námitky. Zástupce žalované nepředložil vyjádření.

PRÁVNÍ ODŮVODNĚNÍ

ZAPRVÉ. – Předmět sporu v původním řízení

- 1 V žalobě, jíž bylo zahájeno řízení, bylo navrhováno vydání rozsudku, jímž bude URČENA neplatnost smlouvy o revolvingovém úvěru ze dne 21. září 2016, uzavřené mezi účastníky řízení, pro lichvářskou povahu úroku dohodnutého v rámci půjčky. Spotřebitel v žalobě primárně uplatňuje nárok na neplatnost smlouvy o úvěru z důvodu nepřiměřené úrokové sazby, a to na základě španělské právní úpravy.
- 2 Současně je uplatňován nárok na nezahrnutí nebo neplatnost všeobecných obchodních podmínek (ujednání o úrocích z úvěru, a to pro neinformování a netransparentnost) na základě evropských směrnic a předpisů, které je provádějí.
- 3 [omissis] [zopakování toho, že žalobkyně je v postavení spotřebitele]
- 4 Žalovaná ve lhůtě pro žalobní odpověď předložila písemné vyjádření, v němž tvrdí, že došlo k mimosoudnímu vyrovnání, a uvádí, že bylo vyhověno žalobním návrhům předloženým žalobkyní, a to podle *článku 22 Ley de Enjuiciamiento Civil* (občanský soudní řád). Vůči tvrzení o mimosoudním vyrovnání vznesla žalobkyně námitky s tím, že je podle ustanovení LEC třeba předvolat účastníky k soudnímu jednání, na kterém tyto předloží své argumenty.
- 5 Z tvrzení a důkazů provedených v řízení zřejmě vyplývá, že skutečně došlo k mimosoudnímu vyrovnání, jelikož žalovaná zrušila smlouvu a vrátila neoprávněně vybrané částky. Ze spisu vyplývá, že žalovaná obdržela telefaxem předžalobní výzvu k prohlášení uzavřené smlouvy za neplatnou s vrácením neoprávněně vybraných částek; žalovaná odpověděla na výzvu tím, že odmítla upustit od použití úroku z úvěru a vrátit neoprávněně vybrané částky.

ZADRUHÉ. – Otázky sporné ve sporu v původním řízení

- 6 Pokud by bylo rozhodnuto, že došlo k mimosoudnímu vyrovnání, neboť návrhová žádání spotřebitele byla plně uspokojena, LEC v *článku 22* stanoví, že se žádnému z účastníků neuloží náhrada nákladů.
- 7 Proto je třeba položit předběžnou otázku ohledně toho, zda vnitrostátní právní úprava zakotvená v *článku 22 LEC* pro případy mimosoudního vyrovnání, pokud jde o spotřebitele, a ve vztahu k neuložení náhrady nákladů představuje porušení *čl. 6 odst. 1 ve spojení s čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13*, a to v rámci řízení, v němž spotřebitel uplatňuje nárok na neplatnost zneužívajících ujednání (konkrétně neplatnost úroků z úvěru pro netransparentnost), a zda má být mimosoudní

vyrovnání spojeno se zásadou nezávaznosti a zásadou odrazujícího účinku na prodávajícího nebo poskytovatele a ve svém důsledku vést k uložení náhrady nákladů prodávajícímu nebo poskytovateli.

- 8 Je třeba rovněž zohlednit, že režim stanovený v LEC nedává soudu možnost posoudit existenci předžalobní výzvy nebo nedostatku dobré víry ze strany žalovaného prodávajícího nebo poskytovatele pro účely odůvodnění, že prodávajícímu nebo poskytovateli bude v případech mimosoudního vyrovnání uložena náhrada nákladů.

ZATŘETÍ. – Právo Evropské unie

- 9 **Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách**

Článek 6

1. Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.

Článek 7

[1.] Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.

- 10 **Dvacátý čtvrtý bod odůvodnění směrnice 93/13:** „soudy nebo správní orgány členských států musí mít k dispozici přiměřené a účinné prostředky, aby zabránily dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách se spotřebiteli“.

- 11 **Rozsudek SDEU ze dne 21. prosince 2016 (věc C-154/15)**

„[...] 53. Podle článku 6 odst. 1 směrnice 93/13 členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná.“

„54. Toto ustanovení musí být považováno za normu, která je rovnocenná vnitrostátním předpisům, jež jsou ve vnitrostátním právním řádu kogentní (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. května 2013, *Asbeek Brusse a de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 44).“

„56. Vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu na ochraně spotřebitelů, kteří se ve vztahu k prodávajícímu či poskytovateli nacházejí v nerovném

postavení, směrnice 93/13 ukládá členským státům povinnost – jak vyplývá z jejího čl. 7 odst. 1 [ve spojení s jejím dvacátým čtvrtým bodem odůvodnění] – zajistit odpovídající a účinné prostředky „zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli“ (*rozsudek ze dne 30. dubna 2014, Kásler a Káslerne Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 78*).“

12 Rozsudek SDEU (třetího senátu) ze dne 5. prosince 2013 [(věc C-413/12)]

„[...] 30. Při neexistenci harmonizace procesních prostředků nápravy, jež mají mít k dispozici sdružení na ochranu spotřebitelů, aby v zájmu spotřebitelů i zájmu konkurenčních podnikatelů zabránila používání zneužívajících [ujednání], je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby taková pravidla stanovil v souladu se zásadou procesní autonomie s tím, že nesmí být méně příznivá než ta, kterými se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu (zásada rovnocennosti), ani nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných spotřebitelům unijním právním řádem (zásada efektivity) (obdobně viz *rozsudky ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, bod 50, jakož i ze dne 18. dubna 2013, Irimie, C-565/11, bod 23 a citovaná judikatura*). [...]“

13 Rozsudek SDEU (čtvrtého senátu) ze dne 16. července 2020 vydaný ve sporných věcech C-224/19 a C-259/19

„96. [...] Je však nezbytné vyjádřit se k otázce, zda je slučitelné se zásadou efektivity uložit spotřebiteli náhradu nákladů řízení v závislosti na částkách, které mu byly vráceny, ačkoli měl plný úspěch ve sporu ohledně zneužívající povahy sporného ujednání.“

„98. V projednávané věci přiznává směrnice 93/13 spotřebiteli právo obrátit se na soud, aby určil zneužívající povahu smluvního ujednání a vyloučil jeho použití. Rozhodnutí o rozdělení nákladů takového řízení pouze v závislosti na částkách, které byly bezdůvodně zaplacené a jejichž vrácení je nařízeno, může přitom odradit spotřebitele od výkonu uvedeného práva z důvodu nákladů, k nimž by vedlo podání soudní žaloby (v tomto smyslu viz *rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, bod 69*).“

„99. [...] čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, jakož i zásada efektivity musí být vykládány v tom smyslu, že brání režimu, který umožňuje uložit část procesních nákladů spotřebiteli v závislosti na výši bezdůvodně zaplacených částek, jež mu jsou vráceny poté, co byla konstatována neplatnost smluvního ujednání z důvodu jeho zneužívající povahy, jelikož takový režim vytváří podstatnou překážku, která může odradit spotřebitele od výkonu práva na účinný soudní přezkum potenciálně zneužívající povahy smluvních ujednání, které jim přiznává směrnice 93/13.“

ZAČTVRTÉ. – Vnitrostátní právní rámec, do něhož zapadá spor v původním řízení

14 Článek 22 Ley de Enjuiciamiento Civil (občanský soudní řád)

[...] Článek 22. Skončení řízení z důvodu mimosoudního vyrovnání nebo odpadnutí předmětu řízení

1. Pokud se ukáže, že z důvodu okolností, které nastaly po podání žaloby nebo vzájemné žaloby, přestal existovat oprávněný zájem na zajištění dovolávané právní ochrany, protože došlo mimo řízení k uspokojení návrhových žádání žalobce a případně vzájemného žalobce, nebo z jakéhokoli jiného důvodu, a jestliže dojde k dohodě účastníků, rozhodne soudní tajemník o skončení řízení, aniž je třeba uložit náhradu nákladů.

2. Jestliže některý z účastníků řízení tvrdí, že přetrvává oprávněný zájem, a s uvedením důvodů popře, že došlo k mimosoudnímu uspokojení jeho návrhových žádání, nebo s jinými argumenty, soudní tajemník předvolá účastníky řízení ve lhůtě deseti dnů, aby se dostavili k soudnímu roku k projednání tohoto jediného předmětu.

Po skončení jednání soud usnesením vydaným v následujících deseti dnech rozhodne, zda je třeba, či nikoli, pokračovat v řízení, přičemž náhrada nákladů těchto úkonů se uloží tomu, jehož návrhové žádání bylo zamítnuto.

3. Proti usnesení, jímž se nařizuje pokračovat v řízení, nelze podat opravný prostředek. Proti usnesení, jímž se rozhodne o skončení řízení, lze podat odvolání.

15 Článek 394 Ley de Enjuiciamiento Civil

1. V určovacích řízeních nese náklady řízení v prvním stupni účastník řízení, jehož veškerá návrhová žádání byla zamítnuta, s výjimkou případu, kdy soud řádně odůvodní, že věc vyvolala po skutkové nebo právní stránce vážné pochybnosti.

ZAPÁTÉ. – Problémy výkladu a souladu vnitrostátního práva s právem Evropské unie, které jsou relevantní pro vydání rozsudku ve sporu v původním řízení. K žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

16 Je třeba určit, zda omezení, které umožňuje procesní právo státu ve vztahu k neuložení náhrady nákladů v případech mimosoudního vyrovnání, je slučitelné se zásadou efektivity. To znamená, že jde o to určit, zda pravidlo samo o sobě znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje soudní uplatnění práv, která unijní právo přiznává spotřebitelům, neboť představuje omezení spotřebitele, jehož právo bylo uznáno, v tom, že musí nést finanční náklady sporu vyvolaného protiprávním jednáním prodávajícího nebo poskytovatele; tím spíše v případech, jako je ten projednávaný, v němž spotřebitel zaslal prodávajícímu nebo poskytovateli

předžalobní výzvu, aniž ten výzvě v příslušné době vyhověl, přičemž spotřebitel je nucen nést své vlastní náklady řízení, což se nejeví být přiměřené.

- 17 Směrnice 93/13 přiznává spotřebiteli právo obrátit se na soud, aby určil zneužívající povahu smluvního ujednání a aby bylo od použití tohoto ujednání upuštěno. Podmiňovat výsledek rozdělení nákladů řízení tohoto druhu konkrétním jednáním žalované, bez ohledu na existenci předžalobní výzvy ze strany spotřebitele, již nebylo vyhověno, může odradit spotřebitele od výkonu uvedeného práva z důvodu nákladů, k nimž by vedlo podání žaloby (viz v tomto směru *rozsudek ze dne 13. září 2018, Profí Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711*, bod 69).
- 18 Z judikatury SDEU vyplývá, že rozdělení nákladů soudního řízení zahájeného před soudy spadá do oblasti procesní autonomie členských států za předpokladu, že jsou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity.

Je tudíž nezbytné se vyslovit k otázce, zda je se zásadou efektivity slučitelné, aby spotřebiteli příslušelo nést náklady řízení v případech mimosoudního vyrovnání, jak je upraveno v *článku 22 LEC*, zvláště v případech, v nichž existuje předžalobní výzva vůči prodávajícímu nebo poskytovateli, již nebylo vyhověno, což nutně odůvodňuje nezbytnost obrátit se na soud s náklady, které s tím pro spotřebitele souvisejí; to vše se zřetelem k tomu, že pokud je zjištěno mimosoudní vyrovnání, v podstatě dochází k plnému vyhovění návrhovým žádáním spotřebitele vyplývajícím ze zneužívající povahy zneužívajícího ujednání, které navrhl prodávající nebo poskytovatel.

- 19 To znamená, že pokud nastává mimosoudní vyrovnání nebo odpadnutí předmětu řízení upravené v *článku 22 LEC*, přičemž po konání soudního jednání stanoveného v uvedeném článku se skutečně potvrdí existence uspokojení spotřebitele uznáním neplatnosti napadeného ujednání ze strany prodávajícího nebo poskytovatele, procesní úprava stanoví, že se neuloží náhrada nákladů, což znamená, že spotřebitel musí nést náklady řízení; musíme před takovým scénářem a s cílem neodradit spotřebitele respektovat jeho nedotknutelnost a porušit *článek 22 LEC* v tom, že stanoví, že mimosoudní vyrovnání nezakládá u žádného z účastníků nárok na náhradu nákladů soudního řízení, a to i když je zjištěn nedostatek dobré víry ze strany prodávajícího nebo poskytovatele s ohledem na předžalobní výzvu zaslano spotřebitelem, a uložit v každém případě žalované finanční instituci náhradu nákladů řízení?
- 20 V podstatě je předmětem pochybností otázka, *zda* s ohledem na zásadu nezávaznosti a na zásadu odrazujícího účinku *směrnice 93/13* musí být *čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13* vykládány v tom smyslu, že brání režimu, který umožňuje, aby spotřebitel nesl procesní náklady v případech mimosoudního vyrovnání, když prodávající nebo poskytovatel uzná neplatnost smluvního ujednání pro jeho zneužívající povahu. Ze spisu totiž vyplývá, že by použití *článku 22 LEC* mohlo mít ten účinek, že by prodávajícímu nebo poskytovateli nebyla uložena plná náhrada nákladů, když je v podstatě žalobě na neplatnost

zneužívajícího smluvního ujednání podané spotřebitelem vyhověno, neboť neplatnost byla plně uznána prodávajícím nebo poskytovatelem, a navíc je zjištěno, že spotřebitel zaslal v témže smyslu předžalobní výzvu, aniž jí prodávající nebo poskytovatel vyhověl; spotřebitel byl nucen obrátit se na soud, aniž je následně uznán jeho nárok na náhradu nákladů v případě mimosoudního vyrovnání.

- 21 Konečně úprava v oblasti nákladů stanovená v *článku 22 LEC* při výkladu, který provedla vnitrostátní judikatura, a při nemožnosti posoudit, zda jsou splněny zvláštní okolnosti, které mohou odůvodňovat uložení náhrady nákladů žalované, zřejmě může spotřebitele odrazovat od uplatnění nároku na neplatnost, jestliže musí nést soudní náklady v závislosti na jednání prodávajícího nebo poskytovatele, pokud se ten rozhodne mimosoudně uspokojit návrhová žádání spotřebitele.

Na základě výše předložených argumentů,

[*omissis*]

VÝROK

Řízení se přerušuje v tomto procesním stádiu, které je podstatné pro rozhodnutí sporu, a SDEU se pokládá následující

PŘEDBĚŽNÁ OTÁZKA:

Článek 22 *Ley de Enjuiciamiento Civil* (občanský soudní řád) při uplatňování nároků spotřebitelů vůči zneužívajícím ujednáním založeným na směrnici 93/13/ES a pro případ, že dojde k mimosoudnímu vyrovnání, stanoví, že spotřebitelé musí nést náklady řízení, aniž zohledňuje předchozí jednání prodávajícího nebo poskytovatele, který nevyhověl předžalobní výzvě. Vytváří tato španělská procesní úprava podstatnou překážku, která může v rozporu se zásadou efektivity a s *čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13* odradit spotřebitele od uplatnění práva na účinný soudní přezkum potenciálně zneužívající povahy smluvního ujednání?

[*omissis*] [závěrečné procesní formulace]